

บทที่ 2

แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในบทนี้ จะได้กล่าว แนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัย เมื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องเกี่ยวกับชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช และตลาดกลางสินค้าเกษตร หัวอัฐ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็นดังนี้

- 2.1 ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการวิวัฒนาการของเมือง
- 2.2 ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับตลาดกลางสินค้าเกษตร
- 2.3 Threshold Analysis

2.1 ทฤษฎี และแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบและวิวัฒนาการของเมือง

2.1.1 การก่อรูปชุมชนเมือง (Urban Forms) เป็นการรวมกลุ่มของลักษณะสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ¹ ในชุมชนซึ่งมนุษย์สร้างขึ้น ประกอบกันเข้าเป็นรูปเป็นร่างของชุมชน เกิดเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับกิจกรรมประเภทต่าง ๆ และการศึกษาถึง Urban Forms เป็นการศึกษาเพื่อทราบถึงสาเหตุ ปัจจัยพื้นฐานของการเกิด ลักษณะการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ รวมทั้งบทบาทหน้าที่ที่มีผลต่อ Urban Forms สำหรับปัจจัยที่ก่อให้เกิด Urban Forms ในแต่ละชุมชนมีลักษณะแตกต่างกัน พอจะจำแนกได้ดังนี้

- ลักษณะภูมิประเทศ (Nature of the Site)
- ลักษณะทางประชากร (People or Population)
- ลักษณะของกิจกรรม (Human Activities)
- ระบบการขนส่งและ คมนาคม (Movement System)

¹พรเทพ นิมลเสถียร เอกสารประกอบคำบรรยายเรื่อง, การวางแผนพัฒนาจังหวัดสมบูรณ์แบบ, ฝ่ายสาธารณสุข โภคและสิ่งแวดล้อม สำนักนโยบายและแบบมหาดไทย: พฤษภาคม 22 หน้า 2-4

- สัญลักษณ์ของชุมชน (Landmarks & Physical Boundary)

- บทบาทหน้าที่ของชุมชน (Function of City)

สำหรับแนวความคิดของ Gordon E. Cherry² กลับเห็นว่า การก่อรูปของเมือง (Urban Forms) ขึ้นอยู่กับ

- ขนาดของเมือง

- ความหนาแน่นของเมือง โดยขนาดและความหนาแน่นของเมืองจะมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับจำนวนประชากร และการใช้พื้นที่ของประชากร

ส่วนใหญ่

- รูปร่างของเมือง ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศและเส้นทางคมนาคมเป็น

- การใช้ประโยชน์ที่ดิน

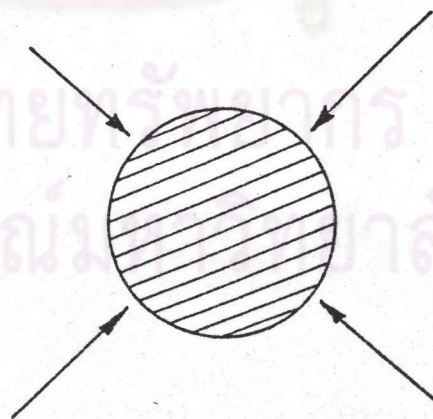
- สภาพของเมือง เป็นการพิจารณาขีดความสามารถของเมืองทางกายภาพของพื้นที่ในการรองรับบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ของเมือง

2.1.2 วิวัฒนาการของเมือง (Urban Evolution)

Patrick Geddes³ กล่าวว่า วิวัฒนาการของเมืองเป็นลำดับ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขึ้นเข้าสู่ศูนย์กลาง (Inflow) เป็นขั้นเริ่มกันของการรวมตัว

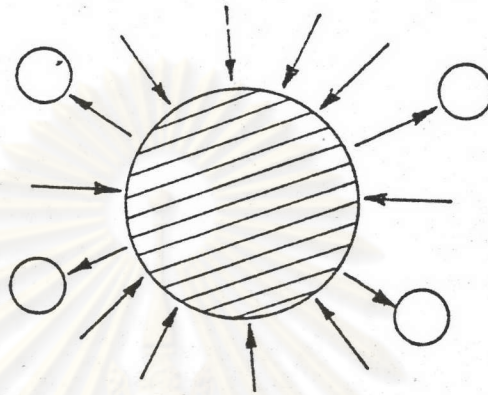
เป็นชุมชน

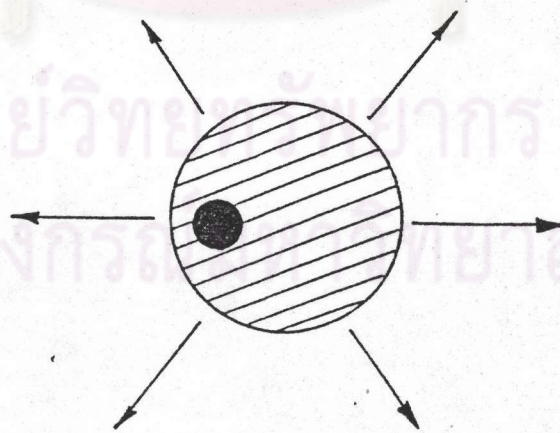
²Gordon E.Cherry, Urban Planning Problems, (1974)

³Melreille C.Branch, Urban Planing Theory, (1975) P.37

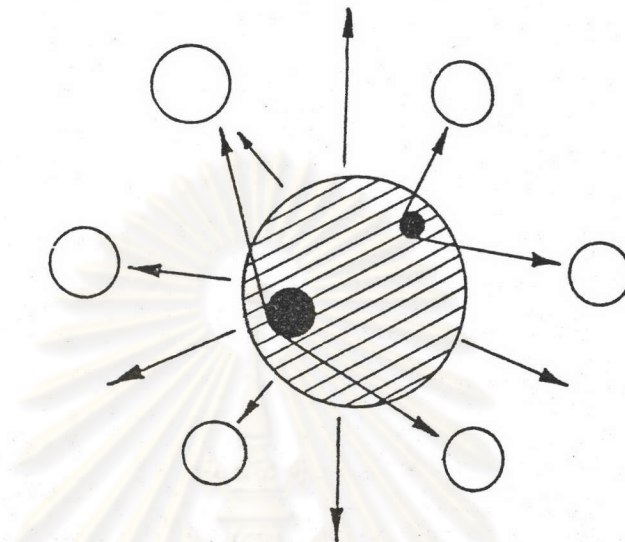
ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างเมือง (Build up) เป็นขั้นตอนที่มีการก่อสร้างอาคาร
อยู่หนาแน่นในศูนย์กลางและเริ่มมีการขยายตัวเมืองออกไป

ขั้นที่ 3 ขั้นที่เมืองขยายตัวออกและศูนย์กลางเมืองเริ่มเสื่อมโทรม

ขั้นที่ 4 เมืองเจริญเติบโตแบบกระจายและศูนย์กลางเมืองล้อมโทรม

ส่วน Tylor⁴ กล่าวถึงวิวัฒนาการของเมือง โดยพิจารณาจากลักษณะโครงสร้างภายในของเมือง ซึ่งปรากฏเป็นรูปแฉกนและการใช้ที่ดิน โดยพบว่าวิวัฒนาการเมืองมี 4 ระดับ คือ

- ขั้นทารก (Infantile) เริ่มต้นด้วยการเป็นชุมชนเมืองขนาดเล็ก ไม่มีการแบ่งแยกการใช้ที่ดินของเมืองให้เห็นอย่างเด่นชัด
- ขั้นวัยรุ่น (Juvenile) มีการแบ่งแยกการใช้ที่ดินเป็นบริเวณที่พักอาศัย แต่มีอุตสาหกรรมรวมอยู่ในครัวเรือน
- ขั้นผู้ใหญ่ (Mature) โครงสร้างภายใน แบ่งเป็นที่พักอาศัย พาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมอย่างเด่นชัด
- ขั้นชรา (Senile) เป็นเมืองที่มีโครงสร้างภายในล้อมโทรม อันเนื่องมาจากการเติบโตอย่างเต็มที่

⁴Lowes keeble, Principles and Practrice of town and Country Planning, 1964 , P.87

2.1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของเมือง

อำพน หมวดเมือง ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของเมืองไว้ดังนี้

ก. ปัจจัยด้านประชากร ประชากรถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลทำให้เมืองมีการขยายตัวสูงขึ้น ปัจจัยทางด้านนี้อาจจำแนกได้เป็น 2 ประการ คือ ประการแรก เป็นการเพิ่มโดยธรรมชาติ เนื่องจากจำนวนผู้ตายลดลง อันเป็นผลจากความก้าวหน้าทางการแพทย์ ประการที่สอง เกิดจากการย้ายถิ่นเข้าสู่ตัวเมืองของชาวชนบท อันเนื่องมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจของชาวชนบท เมื่อประชากรเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วก็จะมี การขยายที่จากเคยอยู่ในเมืองไปยังชานเมือง เช่น กรุงเทพมหานคร หรือเมืองใหญ่อื่น ๆ

ข. ปัจจัยทางด้านสังคม อิทธิพลทางด้านสังคมที่มีการผลต่อการขยายตัวของเมือง ได้แก่ การพัฒนาด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เช่น

การพัฒนาการขนส่ง ซึ่งในปัจจุบันเส้นทางคมนาคมที่มีผลต่อการขยายตัวของเมืองที่สำคัญ ได้แก่ ถนน ซึ่ง David Lewis นักภูมิศาสตร์ได้กล่าวว่า ถนนที่ตัดผ่านไป ในเขตชานเมืองที่ดี ลักษณะถึงชนบทจะทำให้เกิดการใช้ที่ดินแบบเมือง ลักษณะ Strip-development ใน 2 ฝากถนน และ Henry George ก็ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนถึงความสำคัญของการคมนาคมในเรื่องการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ว่า "Transportation open new lands to urban use"

ค. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ดึงดูดให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากรเข้าสู่เมือง และจากเหตุนี้เองทำให้เมืองต้องการการขยายตัว และในทางกลับกัน เมื่อเกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรม มีสถานียานถ่ายสินค้า จุดซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าหรือสถานที่ราชการ สถานศึกษา สถาบันศาสนา เกิดขึ้น บริเวณชานเมืองก็จะเป็นแรงดึงดูดให้เกิดการขยายตัวของเมืองและประชากรเข้าสู่เขตชานเมือง เนื่องจากแหล่งงานนั่นเอง

2.1.4 รูปแบบและการขยายตัวของเมือง (Urban Pattern)

ทฤษฎีที่อธิบายถึงและการขยายตัวของเมือง ได้จำแนกรูปแบบของเมือง ออกเป็น 3 ประเภทคือ

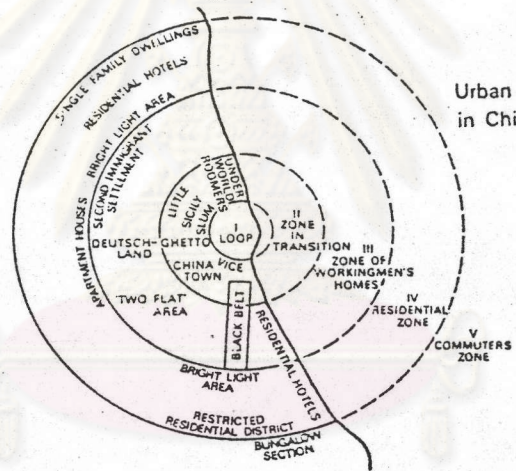
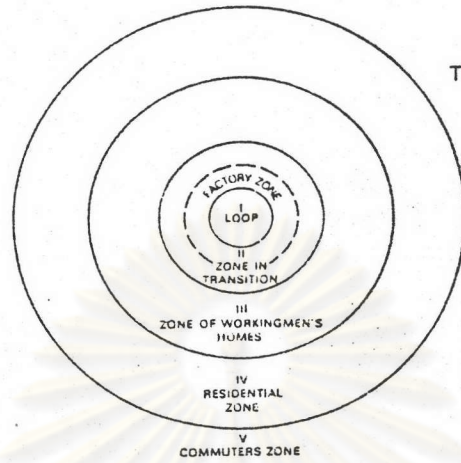
Concentric Zone Theory⁵ เป็นของ Ernest W. Burgess ตั้งขึ้น ใน ค.ศ. 1952 ได้กล่าวว่า เมื่อมีรูปแบบของการขยายตัวเป็นวงกลมออกจากจุดศูนย์กลาง ของเมือง โดยกำหนดจุดศูนย์กลางของเมืองเป็นย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าของเมือง (Central Business District) ซึ่งถือว่าเป็นแกนกลางของเมือง คิดออกมาเป็นส่วนที่ เรียกว่า ย่านการเปลี่ยนแปลง (Transition Zone) ซึ่งเป็นส่วนผสมระหว่างย่านธุรกิจ กลาง และย่านพักอาศัยของผู้ใช้แรงงาน โดยทั่วไปเรียกว่า ย่านเสื่อมโทรม คิดออกมาจะเป็น ย่านพักอาศัยของชนชั้นกลางที่ได้อพยพออกไปเพื่อให้พ้นจากสิ่งรบกวน เพราะสภาพแวดล้อม ภายนอกดีกว่า รอบนอกออกไปจะเป็นย่านที่เรียกว่าย่านเคลื่อนย้าย (Commuter's Zone) ซึ่งเป็นย่านพักอาศัยของคนที่มีฐานะดี และบางส่วนกลายเป็นพื้นที่ชานเมือง คนเหล่านี้มักจะ ทำงานอยู่ในใจกลางเมือง จึงต้องเดินทางเข้าออกเป็นประจำ

- Sector Theory⁶ ตั้งขึ้นโดย Homer Hoyt ในปี ค.ศ. 1969 โดยแบ่งเมืองออกเป็นส่วน ๆ (Sector) ในแต่ละส่วนของเมืองประกอบด้วยกิจกรรมและ ประชากรในพื้นที่ต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นต้องเป็นรูปร่างกลมซ้อนกันเสมอไป กล่าวคือ บริเวณ อุตสาหกรรมไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นโดยรอบศูนย์กลางเมือง แต่อาจขยายตัวโดยอาศัยทางรถไฟเป็น แนวหรือส่วนต่าง ๆ อาจเป็นศูนย์กลางของเมือง แล้วขยายออกไปตามแนวยาวออกสู่ชานเมือง ทำให้รูปแบบการขยายตัวเป็นแบบคล้ายพัดหรือรูปลิ้ม

⁵James H. Johnson, Urban Geography: An Introductory Analysis, 2nd Edit (Oxford: Pergamon Press, 1975 P170-172

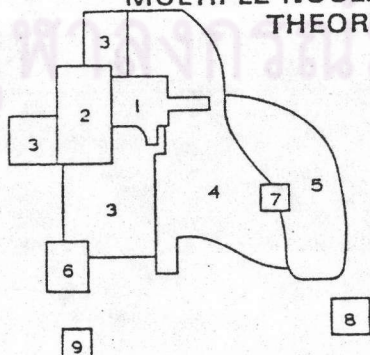
⁶ Ray M. Northam, Urban Geography (New York; John Wiley & Sons, 1975 P 189-190 3. Multiple Nuclei Theory โดย Hunis และ Ullman

CONCENTRIC THEORY OF URBAN STRUCTURE

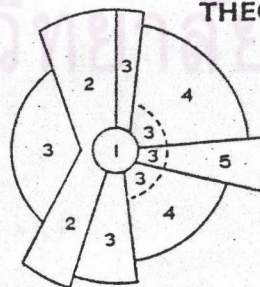
after E.W. Burgess

MULTIPLE NUCLEI THEORY

after Harris and Ullman

SECTOR THEORY

- Central Business District 1
- Wholesale Light Manufacturing 2
- Low-class Residential 3
- Medium-class Residential 4
- High-class Residential 5

- Heavy Manufacturing 6
- Outlying Business District 7
- Residential Suburb 8
- Industrial Suburb 9

- Multiple Nuclei Theory⁷ โดย Harris และ Ullman มี

ความคิดว่าศูนย์กลางของเมืองใหญ่นั้น ยังได้เกิดมาจากที่เพียงแห่งเดียว กล่าวคือ เมืองใหญ่ ๗
นั้นมิได้ขยายตัวขึ้นโดยรอบอาณาบริเวณศูนย์กลางเมือง หากแต่ขยายตัวโดยรอบศูนย์กลาง ๗
แห่ง ซึ่งอยู่ในบริเวณพื้นที่ของเมืองนั้น ๆ

2.1.5 รูปแบบของเมืองแบบ Linear Town

Don Arturo Soria y Mata⁸ ได้เสนอแนวความคิดของรูปแบบเมือง
La Ciudad Linear หรือแบบ Linear City ขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1882 โดยเสนอว่า
แนวเส้นทางสาธารณูปโภคหลักเป็นแนวโครงข่ายพื้นฐานรูปแบบของเมือง กล่าวคือที่พักอาศัย
และสิ่งปลูกสร้าง ควรตั้งอยู่ตามแนวเส้นทางสาธารณูปโภคหลัก เช่น เส้นทางคมนาคม การ
ติดต่อเชื่อมโยงระหว่างเมืองศูนย์กลาง โดยอาศัยเส้นทางคมนาคมขนส่ง พื้นที่สองข้างทางดัง
กล่าวนี จะเป็นบริเวณพื้นที่สำหรับการพัฒนาทางการเกษตรและอุตสาหกรรม โดยเสนอให้มี
ประชากรอาศัยอยู่ในราว 3๐,๐๐๐ คน ครอบคลุมบริเวณพื้นที่จากแนวแกนเส้นทางคมนาคม
ขนส่งกว้างประมาณ 5๐๐ เมตร และมีความยาวไม่จำกัด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอัตราการขยายตัวของ
เมือง และสำหรับบริเวณที่พักอาศัย จะตั้งอยู่ตามแนวแกนเส้นทางคมนาคมหลัก โดยมีระยะห่าง
จากแนวถนนหลักประมาณ 2๐๐ เมตร การเชื่อมระหว่างเมืองศูนย์กลางปัจจุบันเป็นการพัฒนา
ในลักษณะใยแมงมุม (Cobweb of Development)

ในปี ค.ศ. 1901 Tony Garnier ได้คิดรูปแบบเมือง Linear Town
มาประยุกต์ในการวางแผนเมืองเพื่ออุตสาหกรรม โดยเมืองมีศูนย์กลางเป็นอิสระ แต่มีโครง
สร้างแบบแนวยาว และมีการกำหนดเขตต่าง ๆ ที่แน่นอน (Zoning) โดยแยกตามลักษณะบท
บาทและหน้าที่ในแต่ละพื้นที่ ซึ่งเมืองดังกล่าวกำหนดให้มีประชากรประมาณ 35,๐๐๐ คน

⁷ Ibid, P. 191-192

⁸ Lewis Kuble, Principle and Practice of town and Country
Planing, 1969 , P.109 John Ratcliffe, An Introduction to Town and
Country Planning, 1974 , P.34

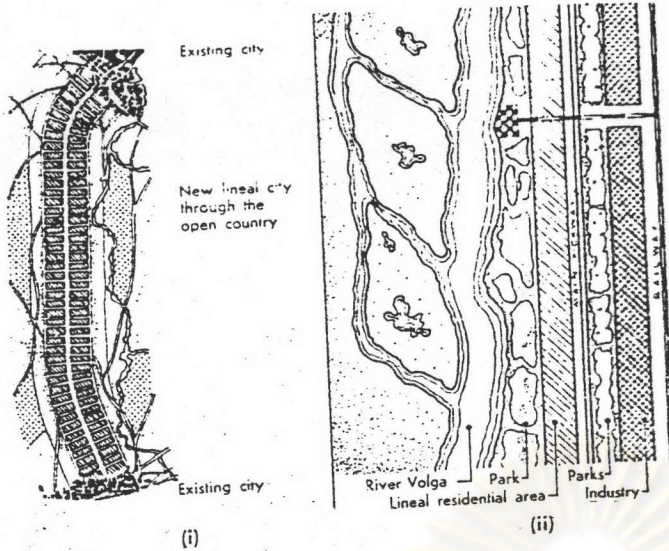
หลังจากนั้น ได้มีผู้นำความคิดเกี่ยวกับ Linear Town มาประยุกต์ใช้ใน
พื้นที่ต่าง ๆ เช่น เมือง Stalingrad แต่อย่างไรก็ตาม รูปแบบเมืองแบบ Linear Town
ก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคและดุลยภาพ ในพื้นที่ทางด้านให้บริการต่าง ๆ เช่น ความไม่เท่า
เทียมกันในการเข้าสู่บริเวณพื้นที่ศูนย์กลางหลักของชุมชน นอกจากนี้เมืองในลักษณะดังกล่าว
ก่อให้เกิดปัญหายุ่งยากในการจัดการทางด้านขนส่งมวลชน และการจัดเส้นทางคมนาคมขนส่ง
โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับจุดหมายปลายทางของเส้นทาง และจุดรับส่งผู้โดยสารภายในชุมชน
แต่อย่างไรก็ตาม การขจัดปัญหาดังกล่าวอาจทำได้โดยจัดลำดับความสำคัญ
ของเส้นทาง และจุดรับส่งผู้โดยสารให้ความสามารถสอดคล้องกับความต้องการ ได้มีผู้พัฒนา
ระบบเมืองแบบ Linear Town โดยเสนอให้มีการจัดระบบเส้นทางคมนาคมและการจราจร
โดยเส้นทางคมนาคมสายใหม่ ให้เป็นเส้นคู่ขนานหรือแบบ Rictangle เพื่อให้เกิดสภาพคล่อง
ทางการจราจร

หรือมีฉะนั้น ให้มีการปรับปรุงโครงสร้างภายในไปสู่ระบบ Grid Pattern
รูปนี้ นอกจากนี้สิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่งก็คือ การพยายามหลีกเลี่ยงการขยายตัวตามแนวยาว
อย่างไม่มีที่สิ้นสุด อันเป็นลักษณะการขยายตัวแบบ Ribbon Development อันเป็นรูปแบบ
ที่ยากต่อการควบคุม และการให้บริการขั้นพื้นฐาน เป็นไปอย่างไม่ประหยัด ตลอดจนไม่ก่อให้เกิด
เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในด้านการใช้ประโยชน์

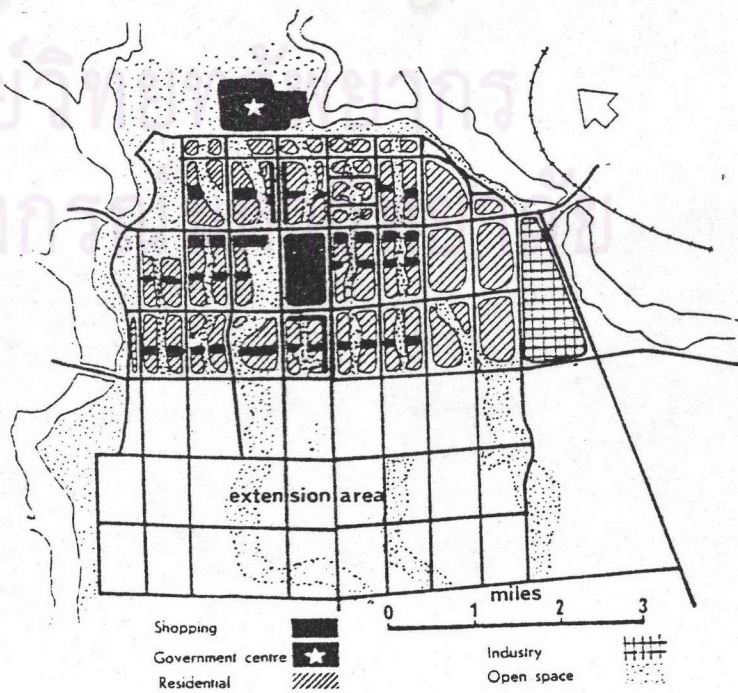
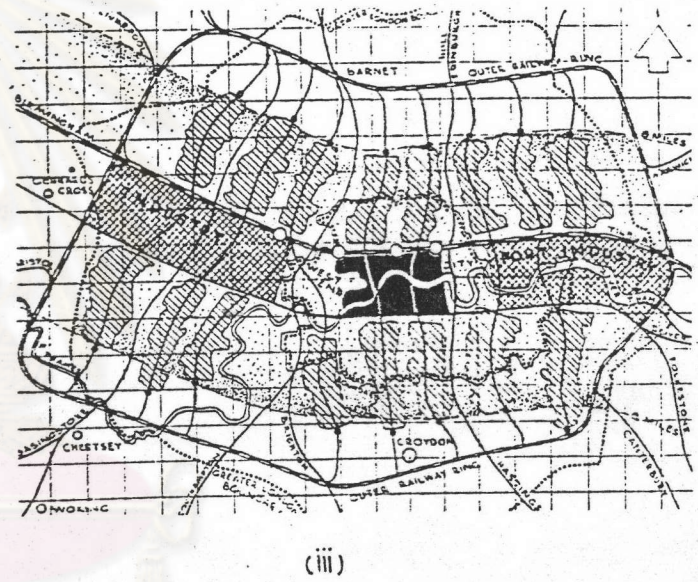
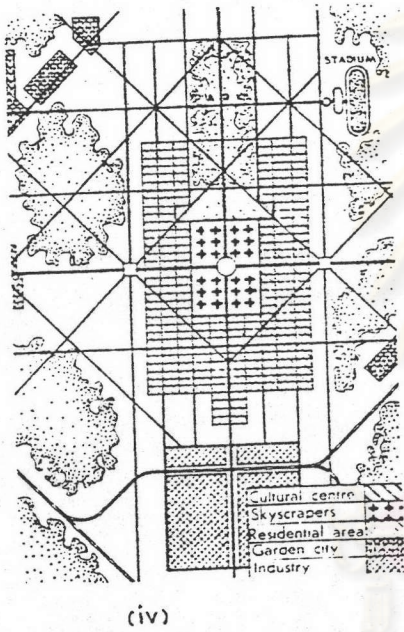
ดังนั้นในการพิจารณาในการวางแผนเมือง Linear Town ควรตระหนัก
ของพื้นที่ใช้ประโยชน์ระยะห่าง ความกว้างและความยาว ทั้งของเส้นทางคมนาคมสายหลัก
และพื้นที่ของเมืองให้สามารถมีขนาดพอเหมาะอย่างแท้จริง และควรกำหนดขอบเขตการขยายตัว
อย่างแน่นอน

ในปี 1958 Hugh Wilson^๓ ได้พัฒนารูปแบบเมือง Linear Town ให้มี
ความสมบูรณ์มากขึ้น โดยใช้วางแผนเมือง Cumbernauld และ Hook New Town ในปี
1961 โดย The London Country ซึ่งทั้ง 2 รูปแบบดังกล่าวเป็นการสนับสนุน และการ
พัฒนาระบบ Linear Town โดย

^๓Lewis Keible, Principles and Practice of Town and Country
Planing, (1969), P.110 John Ratcliffe, An Introduction to town and
Country Planning, (1974), P. 37-38

- (i) La Ciudad Lineal.
- (ii) Lineal Plan for Stalingrad.
- (iii) M.A.R.S. Group Plan for a lineal London.
- (iv) Le Corbusier's City of Tomorrow.
- (v) Chandigarh, a new capital city for the Punjab.

- เป็นรูปแบบที่ประหยัด และรวมกับการระบายสภาพการรบกวนของชุมชน
- รูปแบบของการเคลื่อนย้าย และที่ตั้งเอื้ออำนวยต่อการกระจายตัวของ

ประชากร

- ศูนย์กลางของชุมชนเจริญเติบโต เป็นสัดส่วน สอดคล้องกับความต้องการในการขยายตัวของที่พักอาศัย และอุตสาหกรรม

- การขยายตัวของพื้นที่จะสอดคล้องกลมกลืนกับประชากรขนาดใหญ่
- อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้วิจารณ์รูปแบบของเมือง Linear Town ดังกล่าว

และเห็นว่า

- การเข้าถึงบริเวณพื้นที่ศูนย์กลางต่าง ๆ อาจก่อให้เกิดผลเสีย
- การพยายามแยกเส้นทางคมนาคมออกจากเส้นทางคมนาคมสายหลักของ

ชุมชน อาจเป็นการยากที่จะประสบความสำเร็จ

- การให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนจะมีระยะห่างไกลมากขึ้นไป และเป็นการสิ้นเปลืองต่อมา ได้มีผู้พัฒนาเมือง Linear Town เมื่อขจัดปัญหาดังกล่าวข้างต้นโดยกลุ่ม Colin Buchanan and Partners ได้ประยุกต์รูปแบบของเมืองแบบ Linear Town ผสมผสานกับแนวความคิดของเมืองแบบ Grid Pattern ได้ทำการทดลองวางแผนที่กับเมือง South Hampshire เป็นครั้งแรก ในที่สุดรูปแบบ Linear Town ก็ได้มีการพัฒนาขึ้นอีกเลย

2.2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตลาดกลางสินค้าเกษตร

2.2.1 ความหมาย

ตลาดสินค้าเกษตร¹⁰ หมายถึง กิจกรรมทางธุรกิจอันเกี่ยวข้องกับการไหลเวียนของสินค้า และบริการจากแหล่งผลิตสินค้าเกษตรกรรม ในระดับไร่นาจนกระทั่งมาถึงผู้บริโภค กิจกรรมทางธุรกิจ ของตลาดสินค้าเกษตร ย่อมถูกผลักดันให้ดำเนินไปด้วยกลไกตลาด (Market Mechanism) กิจกรรมจะเกี่ยวพันอยู่กับการตัดสินใจในการซื้อ การขาย การสต็อกสินค้า การเก็งกำไรของผู้ผลิต ผู้บริโภค พ่อค้าคนกลาง

¹⁰สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย "โครงการศึกษาเพื่อปรับปรุงตลาดกลางสินค้าเกษตรภาคใต้" : กันยายน 2527 หน้า 5-2 ถึง 5-6

2.2.2 ลักษณะ

อาจแยกอธิบายเป็นข้อ ๆ ดังนี้

- อาจมีสถานที่หรือไม่มีก็ได้ โดยอาจเกิดขึ้นจากการโทรคั่นที่ติดต่อซื้อขายซึ่งกันและกันได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีสถานที่แน่นอน
- อาจเป็นตลาดที่มีรูปร่างและแบบแผนที่แน่นอน (Formal) หรือไม่มีรูปร่าง และแบบแผนที่แน่นอนก็ได้ ตลาดที่มีระเบียบแบบแผนที่แน่นอน เช่น กำหนดไว้ว่า ผู้ที่ทำการซื้อขายกันจะต้องเป็นสมาชิกของตลาดนั้น ส่วนตลาดที่ไม่มีรูปร่างและแบบแผนที่แน่นอน คือมีการซื้อขายกัน โดยไม่มีระเบียบอะไรใครจะมาซื้อหรือขายก็ได้

2.2.3 ประเภท

ตลาดกลางสินค้าเกษตรพอจะแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท¹¹ คือ

- ตลาดกลางสินค้าในระดับท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่สำคัญในการวัดให้มีการประมูลแลกเปลี่ยน การซื้อขายสินค้าในระดับการขนส่งระหว่างเกษตรกร และพ่อค้าผู้รวบรวมสินค้าจากระดับไร่นากับผู้ซื้อในระดับจังหวัดหรือระดับประเทศ องค์กรนี้จะช่วยลดบทบาทของพ่อค้าท้องถิ่น พ่อค้าในระดับจังหวัด และพ่อค้าคนกลางใน กทม. ทั้งนี้สิ่งที่จะเพิ่มประสิทธิภาพ และลดต้นทุนการตลาดจากเดิมอย่างเห็นได้ชัด คือ ราคาจะเป็นที่ทราบ โดยเปิดเผย และสินค้าจะไม่ถูกเก็บกักไว้ในมือบุคคล โดยไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ก่อให้เกิดการเก็งกำไร นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสผู้บริโภคมีสถานที่และเวลาที่แน่นอนในการแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้ากับผู้ผลิตได้โดยตรง

- ตลาดกลางสินค้าเกษตรในระดับภูมิภาค มีจุดมุ่งหมายเพื่อสนองความเป็นจริงที่ว่า พ่อค้าปลายทางที่ กทม. ส่วนใหญ่ อาจไม่สามารถเข้าไปมีกิจกรรมยังตลาดกลางในระดับท้องถิ่น และเพื่อให้แหล่งการซื้อขายในระดับนี้มีการกระจายตัวอยู่กว้างขวาง ดังนั้นในตลาดระดับนี้จึงมีพ่อค้าคนกลางธุรกิจคส่งสินค้า หรือพ่อค้าจากตลาดท้องถิ่นเข้ามาขายในตลาดนี้ ในขณะที่พ่อค้าคนกลางใน กทม. พ่อค้าส่งออก อุตสาหกรรมแปรรูปเข้ามาเป็นผู้ซื้อ

¹¹ เรื่องเดียวกัน

- ตลาดกลางสินค้าเกษตรระดับประเทศ เป็นตลาดกลางปลายทางอันเป็นแหล่งรวบรวมสินค้าเกษตรจากแหล่งต่าง ๆ และจากตลาดกลางแห่งนี้จะมีการส่งออกไปยังต่างประเทศ กระจายไปสู่โรงงานแปรรูปหรือจำหน่ายเพื่อบริโภคต่อไป ซึ่งตลาดกลางสินค้าเกษตรระดับประเทศนี้ จะมีการค้าในปริมาณมาก เมื่อเทียบกับการค้าในระดับอื่น ๆ

2.2.4 รูปแบบ

ในที่นี้จะขอกล่าวถึง ตลาดกลางสินค้าเกษตรระดับท้องถิ่น และภูมิภาคเท่านั้น ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบคือ

ก. ตลาดกลางแบบไม่มีระบบ

- ตลาดกลางแบบดั้งเดิม

เป็นตลาดกลางที่ต่างคนต่างขายในสถานที่ค้าขายของตนเอง แต่จะอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน การค้าเป็นไปโดยเสรีไม่มีกฎระเบียบข้อบังคับ การซื้อขายมักเป็นระบบต่อรองราคากันตัวต่อตัว ผู้ค้าอาจมีปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกทางการตลาดเป็นของตนเอง เช่น คลังสินค้า เครื่องชั่งตวง รถบรรทุก ฯลฯ ตลาดที่มีลักษณะดังกล่าว เช่น ตลาดกลางข้าวโพด ข้าวฟ่าง บริเวณอำเภอท่าเรือ จังหวัดอยุธยา หรือตลาดกลางสัปรดที่ตลาดกลางอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

- ตลาดกลางแบบใหม่

เป็นตลาดกลางที่มีรูปแบบที่พัฒนาขึ้น กล่าวคือ ตลาดกลางที่มีผู้จัดตั้งขึ้นนั้น จะมีสถานที่รวมให้ผู้ซื้อ ผู้ขายมาติดต่อค้าขายกันได้ การค้ามีลักษณะของการประมูลหรือการต่อรองราคา แต่ตลาดกลางนี้ได้มีกฎระเบียบมากมาย และไม่มีกฎหมายบังคับ ตลาดกลางลักษณะดังกล่าว ได้แก่ ตลาดกลางข้าวเปลือกที่จังหวัดนครสวรรค์ ตลาดนัดโคกระบือ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น

ข. ตลาดกลางที่มีระบบ

เป็นตลาดที่มีสถานที่ซื้อขายอันเป็นแหล่งรวมให้ผู้ซื้อขายมาพบปะกัน ผู้ซื้อขายต้องเป็นสมาชิกของตลาด มีระบบการควบคุมตลาด หรือโครงสร้างการบริหารที่แน่ชัด การซื้อขายในตลาดอาจทำได้โดยตรงหรือผ่านนายหน้า การดำเนินการซื้อขายเป็นไปโดยเปิดเผย โดยวิธีการประมูลหรือต่อรองราคา เป็นตลาดที่มีกฎหมายรองรับ และดำเนินงานภายใต้กฎระเบียบ การตกลงซื้อขายกันอาจมีการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งมี

บริการต่าง ๆ จากตลาดกลาง เช่น คลังสินค้า ข่าวดสาร การคิดแยกชั้นคุณภาพสินค้า และการขนส่ง เป็นต้น จากลักษณะของตลาดกลางที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันยังไม่ปรากฏมีตลาดกลางที่มีระบบทั้งในระดับท้องถิ่นและภูมิภาค

2.2.5 หลักเกณฑ์ในการจัดตั้งตลาดกลางสินค้าเกษตร

- จะต้องลดส่วนเหลือของการตลาดลงจะต้องลดค่าใช้จ่ายในการซื้อขายสินค้าเกษตรและจะต้องลดภาระของผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง
- จะต้องให้ผลทางเศรษฐกิจโดยส่วนรวม คือ จะต้องให้ผลตอบแทนทางสังคม (Social Benefit) ได้แทนที่จะให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการในรูปผลตอบแทนทางธุรกิจ (Financial Benefit) เท่านั้นไม่เช่นนั้นแล้ว การลดส่วนเหลือของการตลาดในเรื่องสินค้าเกษตรนั้น จะเป็นภาระของผู้ประกอบการในสาขาเศรษฐกิจอื่น หรือไม่ก็เป็นภาระกับประชาชนเอง โดยผ่านทางรัฐบาลในรูปให้เงินทุนอุดหนุนแก่ตลาดกลางด้านการใช้เงินภาษีอากร
- หากมีผลประโยชน์ใดเกิดขึ้นจะต้องตกอยู่กับผู้ที่มีความเสี่ยงสูงสุดในระบบการตลาดในประเทศไทยนั้น ในเรื่องเกี่ยวกับสินค้าเกษตรผู้ที่เป็นคนรับความเสี่ยง (Risk Taker) ก็คือ เกษตรกรที่ต้องเสี่ยงต่อปัญหาดินฟ้าอากาศ
- ควรจะเกิดเมื่อมีผู้ต้องการ และควรจะเกิดขึ้นในลักษณะจากเบื้องล่าง (Bottom up) ไม่ใช่เกิดขึ้น เพราะรัฐบาลผู้มีอำนาจอยากให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการใช้นโยบายจากบนสู่ล่าง (Top Down)
- จะต้องทำให้ผู้ซื้อขายสามารถเข้ามาในตลาดได้โดยเสรี ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม
- ข้อมูลการตลาดจะต้องเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปในหมู่ผู้ซื้อขาย
- จำนวนผู้ซื้อขายจะต้องมีจำนวนมากพอที่จะทำให้การตกลงร่วมกันให้การซื้อขายเป็นไปได้
- สินค้าเกษตรที่เข้าสู่ตลาด จะต้องมีความหลากหลายที่จะทำให้ มีกิจกรรมซื้อขายพอเพียง ที่จะทำให้ตลาดดำเนินไปได้ในเชิงธุรกิจ
- สินค้าเกษตรที่เข้าสู่ตลาดจะต้องเป็นสินค้าที่มีมาตรฐานที่แน่นอน และมีการจัดแบ่งชั้นคุณภาพ

- จะทำให้ค่าใช้จ่ายการตลาดลดลง เช่น สามารถบริการขนส่งสินค้าที่ทำ
ให้ค่าใช้จ่ายลดลง โดยอาจเกิดจากตลาดได้จัดตั้งในทำเลที่เหมาะสม

2.2.6 วิธีการตกลงซื้อขาย

การตกลงซื้อขาย ณ ตลาดกลางระดับต่าง ๆ จะใช้วิธีการประมูลเป็นหลัก
แกสินค้าที่นำมาซื้อขายนั้นจะกระทำได้ 3 วิธี คือ

- การซื้อขายโดยการเห็นสินค้าทั้งหมด
- การซื้อขายด้วยตัวอย่างสินค้า
- การซื้อขายโดยใช้ใบประทวนสินค้า

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของสินค้าที่จะมีการซื้อขาย เพราะการซื้อขาย
บางอย่างที่ไม่มีมาตรฐานที่แน่นอน ผู้ซื้อจะมีความประสงค์ที่จะเห็นของทั้งหมดก่อนการตัดสินใจ
นอกจากนั้นแล้วยังขึ้นอยู่กับรูปแบบของการตลาดกลางด้วย พอสรุปได้ดังนี้

ก. ตลาดกลางระบบท้องถิ่น การซื้อขายกระทำได้ 2 วิธี คือ

- เห็นสินค้าทั้งหมด
- นำตัวอย่างมาขาย

ข. ตลาดกลางระดับภูมิภาค เนื่องจากตลาดกลางมีระดับใหญ่ และมีสิ่ง
อำนวยความสะดวกสมบูรณ์ การซื้อขายจึงทำได้ทุกรูปแบบ

ค. ตลาดระดับประเทศ ตลาดระดับนี้จะกระทำได้โดย

- ตัวอย่างสินค้า
- ใช้ใบประทวนสินค้า

ทั้งนี้เป็นเพราะตลาดกลางระดับประเทศมีจุดประสงค์เพื่อการซื้อขายล่วงหน้า
(Futures Trading) ดังนั้นจึงไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก ที่จะเอื้ออำนวยให้มีการขนส่งสิน
ค้าทั้งหมดมาซื้อขายกันที่ตลาดแห่งนี้

2.2.7 การไหลเวียนของสินค้า

สินค้าจากเกษตรกรจะถูกนำมาขายที่ศูนย์กลางสินค้าระดับไร่นา เป็น
แห่งแรก สินค้าจากศูนย์ระดับไร่นาทั้งหมดก็จะส่งไปขายตลาดกลางระดับท้องถิ่น ผู้ซื้อซึ่งเป็นพ่อค้า
ระดับท้องถิ่น จะขายสินค้าต่อไปยังตลาดกลางระดับภูมิภาค จากตลาดกลางระดับภูมิภาคสินค้า

จะถูกส่งไปขายยังตลาดกลางระดับประเทศ หลังจากนั้นสินค้าจะถูกส่งออกไปยังต่างประเทศ หรือบริโศคในประเทศ

2.2.8 โครงสร้างและระบบการตลาดสินค้าเกษตรที่สมบูรณ์

โดยมีตลาดกลางทุกระดับและคลังสินค้าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของตลาด อย่างไรก็ตามได้หมายความว่า สินค้าทุกชนิดต้องมีโครงสร้างและระบบการตลาดตามนี้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของสินค้าว่าเป็นไปตามเงื่อนไขของการมีตลาดกลางหรือไม่และยังขึ้นอยู่กับ การคมนาคมขนส่งด้วย

2.2.9 ลักษณะกายภาพของตลาดกลางสินค้าเกษตร

ในเรื่องลักษณะกายภาพในการจัดตั้งตลาดนั้นต้องคำนึงถึง

- ก. ประเภทสินค้าเกษตรที่จะเข้าสู่ตลาด
- ข. ลักษณะภูมิศาสตร์ของพื้นที่ที่จะตั้งตลาด
- ค. ทำเลที่ตั้งตลาด
- ง. ลักษณะการพัฒนาทางกายภาพ ซึ่งจะเกิดขึ้นในอนาคตตามแบบแผน

พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในบริเวณพื้นที่ที่จะติดตั้ง

- จ. ระบบสังคมและสิ่งแวดล้อมในบริเวณพื้นที่ที่จะติดตั้งตลาด
- ฉ. การกำหนดผัง (Lay-out) ของตลาดโดยคำนึงถึง

1. พื้นที่อาคาร (Building Area) โดยจะต้องคำนึงการจัด

- อาคารซื้อขาย (Premises and Stores)
- อาคารประมูล (Auction Hall)
- อาคารคัดเลือก (Sorting Area)
- อาคารแสดง (Exhibitor Area)
- โรงอาหารและอาคารบริการเบ็ดเตล็ด
- อาคารสถาบันการเงิน
- สำนักงาน
- คลังสินค้า

2. สำหรับพื้นที่การขนส่งนั้น จะต้องคำนึงถึง

- ทำขึ้นและลงสินค้า (Loading and Unloading Area)
- เส้นทางเข้าและออกตลาด
- ที่จอดรถ
- ที่บริการเบ็ดเตล็ดเกี่ยวกับการขนส่ง เช่น ป้อน้ำมัน อยู่ซ่อมรถ

เป็นต้น

3. สำหรับพื้นที่โล่ง ควรคำนึงถึง

- พื้นที่ประมวลและขายส่งสินค้าที่ไม่จำเป็นต้องนำเข้าอาคาร

ประมวล

- ลานโล่ง เพื่อรักษาสภาพแวดล้อม เช่น ที่เดินเล่นและที่

จัดสิ่งปลูก

2.2.10 ปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็น

ตลาดกลางจำเป็นต้องมีปัจจัยพื้นฐานที่ช่วยสนับสนุนให้การดำเนินด้วยกัน ขึ้นอยู่กับความจำเป็นและผู้ดำเนินการตลาดเห็นสมควร ปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญมีดังนี้

- คลังสินค้า อาจเป็นอิสระหรือเป็นส่วนหนึ่งของตลาดกลาง คลังสินค้าจะ ทำหน้าที่รับฝากสินค้าของผู้ขายที่ยังไม่พอใจราคาขณะนั้น หรืออาจจะรับจำหน่ายสินค้าของผู้มีความ จำเป็นต้องใช้เงินด่วน

- ข่าวสารการตลาด ทั้งนี้อาจเป็นระบบการสื่อสารที่ติดต่อระหว่างประเทศ อันจะทำให้เกิดการเชื่อมโยงกันระหว่างตลาดกลางระดับประเทศกับตลาดกลางระดับล่าง นอกจากนี้ยังควรมีบอร์ดแสดงราคาและปริมาณการซื้อขาย ในตลาดกลางแต่ละวัน เพื่อให้ผู้ซื้อผู้ขายและผู้อื่นรู้ความเคลื่อนไหวของภาวะตลาดได้

- ตลาดกลางอาจมีการให้สินเชื่อผู้ซื้อผู้ขายในตลาด หรือติดต่อให้ธนาคารพาณิชย์มาประจำที่ตลาดกลาง

- ตลาดกลางอาจจัดให้มีบริการตรวจสอบคุณภาพสินค้า โดยจัดให้มีการ ชั่งน้ำหนัก การตรวจสอบชั้นมาตรฐาน สินค้าและความชื้นของสินค้าที่เข้ามาค้าในตลาดกลาง

2.3 Threshold Analysis

การวิเคราะห์นี้ เป็นทฤษฎีของ Professor B.Malisse ชาวโปแลนด์ วิธีการนี้ใช้ในการพิจารณาถึงลักษณะภูมิประเทศ การใช้ที่ดินในปัจจุบัน การให้บริการด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการในแต่ละพื้นที่ว่ามีความเหมาะสมต่อการขยายตัวของเมืองในทิศทางใด เนื่องจากข้อจำกัดเหล่านี้มีผลต่อการขยายตัวของเมือง (Urban Expansion) คือ เมื่อเมืองขยายตัวทางด้านกายภาพไปจนถึงขั้นตอนหนึ่ง ซึ่งถูกจำกัดตัวต่อเนื่องที่เรียกว่าขีดจำกัดในการพัฒนาและต้องข้ามให้พ้นขีดจำกัดนี้โดยการลงทุนเพิ่มสูงขึ้น (Threshold Costs) เพื่อการพัฒนาในระยะต่อไป

การลงทุนในการพัฒนาแสดงได้โดยสูตร

$$C_t = C_n + C_a$$

โดย C_t คือ ราคาการพัฒนารวม (Total Cost)

C_n คือ ราคาการพัฒนารูปปกติ (Normal Cost) เช่น ค่าก่อสร้างอาคารและสาธารณูปโภค เป็นต้น

C_a คือ ราคาเพิ่มในการพัฒนา (Additional Cost) ได้แก่ ค่าก่อสร้างเพิ่มเนื่องจากลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ การให้สาธารณูปโภคใหม่ เป็นต้น

ราคาเพิ่มในการพัฒนานี้ เป็นค่าที่เรียกว่า Threshold Costs โดยในการวิเคราะห์จะถือว่าราคาการพัฒนารูปปกตินั้น เป็นค่าคงที่ Threshold Cost แบ่งเป็น Direct Cost และ Indirect Cost ค่า Direct Cost นั้นจะแสดงถึงต้นทุน การลงทุนที่ต้องการเอาชนะอุปสรรคในแบบ Stepped หรือ Grade Threshold ส่วน Indirect cost นั้นรวมถึงต้นทุนการใช้ประโยชน์และต้นทุนที่เพิ่มขึ้น และเกิดขึ้นหลังจากเอาชนะอุปสรรค หรือขีดจำกัดนั้นแล้ว

วิธี Threshold Analysis สามารถตรวจสอบพื้นที่ศึกษาได้ 3 ประการ

คือ

- 1) ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการขยายเมือง โดยพิจารณาข้อจำกัดทางด้านกายภาพ (Physical Threshold)
- 2) ความเป็นไปได้ของการขยายตัวของระบบการขนส่ง และโครงข่ายสาธารณูปโภค โดยการศึกษา (Quantitative Threshold)

3) ความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในปัจจุบัน โดยพิจารณา Structure Threshold

2.3.1 ประเภทของ Thresholds

2.3.1.1 ประเภทของ Threshold แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ Grade Threshold และ Stepped Thresholds

- Grade Thresholds คือ ข้อจำกัดที่สามารถนำมาปรับได้ โดยการลงทุนเพิ่มขึ้นในการพัฒนา

- Stepped Thresholds คือ ข้อจำกัดที่สามารถนำมาปรับได้ โดยการลงทุนเป็นเงินก้อนใหญ่

2.3.1.2 เมื่อแบ่งตามลำดับการขยายตัว อาจแบ่งได้เป็น

- First Threshold: Threshold รูปแบบนี้ปราศจากการลงทุนใน Additional Investment Cost ซึ่งเป็นบริเวณพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาแล้ว พร้อมทั้งจะใช้ในการขยายตัวของชุมชน

- Boundry Threshold: Threshold รูปแบบนี้มี Boundry Limitation ในการขยายตัวของการพัฒนาเมือง โดยต้องคำนึงถึงสภาพกายภาพ และเทคโนโลยีที่จะใช้ในการพัฒนา

- Intermediate Threshold เป็น Threshold ที่อยู่ระหว่าง First Threshold กับ Boundry Threshold

2.3.1.3 Threshold ที่แบ่งตามความสามารถในการเอาชนะ (overcome) ข้อจำกัดหรืออุปสรรคที่มีอยู่ในชุมชนนั้นอาจแยกเป็น

- Ultimate Threshold ได้แก่ พื้นที่อนุรักษ์ไว้ หรือพื้นที่ที่มีข้อจำกัดในการลงทุนอย่างมาก หรือมีข้อจำกัดในด้านวัฒนธรรม-ประวัติศาสตร์ เช่น โบราณสถาน อนุสาวรีย์ เป็นต้น

- Intermediate Threshold ได้แก่ เป็นพื้นที่ที่จะสามารถจะขยายตัวในการพัฒนาเมือง แต่ต้องการลงทุน (additional Cost) นอกเหนือจากการลงทุนขั้นพื้นฐาน

- First Threshold เป็นพื้นที่ที่สามารถขยายตัวในการพัฒนาเมืองได้เลย ปราศจากข้อจำกัดในการพัฒนา

2.3.1.4 Threshold ที่แบ่งตามความสามารถของระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ (Infrastructure) ในการรองรับการเพิ่มขึ้นของประชากรในพื้นที่นั้นอาจแยกออกเป็น

- Foot Bound Threshold สามารถแสดงถึงความสามารถและอุปสรรคของสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ได้บนพื้นที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับพื้นที่

- Foot Loose Threshold ไม่สามารถแสดงศักยภาพของระบบหรือองค์ประกอบในระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับพื้นที่

2.3.2 การวิเคราะห์พื้นที่สำหรับการขยายตัวของชุมชน

การวิเคราะห์จะต้องพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นข้อจำกัดของพื้นที่ โดยใช้ Threshold Analysis เป็นเทคนิคในการวิเคราะห์ แบ่งขั้นตอนตามลำดับ ได้แก่

การวิเคราะห์หาพื้นที่เพื่อการพัฒนา

การวิเคราะห์หาพื้นที่เพื่อการพัฒนา ทำได้โดยการเลือกพื้นที่ว่างออกจากพื้นที่ที่มีข้อจำกัดที่มีอยู่ในพื้นที่นั้น ซึ่งจะพิจารณาจาก

ก. พื้นที่ซึ่งไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ (Ultimate Threshold)

แบ่งได้เป็น

- Man-made Ultimate Threshold คือ พื้นที่ที่มีข้อจำกัดที่

มนุษย์สร้างขึ้น

- Natural Ultimate Threshold คือ พื้นที่ที่มีข้อจำกัด

ทางธรรมชาติ

ข. พื้นที่ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ถ้ามีการลงทุนเพิ่มในพื้นที่นั้น

(Intermediate Threshold) ปัจจัย (Factors) ที่นำมาพิจารณา

1. พื้นที่สงวน (Protective Zone) ได้แก่ พื้นที่ซึ่ง

สงวนไว้สำหรับ กิจกรรมบางประเภท มีดังนี้

- สถาบันราชการ คือพื้นที่ของส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจ
- บริเวณโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย

- พื้นที่ของวัด และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์
- พื้นที่นันทนาการ เช่น สวนสาธารณะ

2. พื้นที่ ที่ใช้ประโยชน์ในการก่อสร้าง (Built-up Area) ได้แก่
พื้นที่ และอาคารที่ถูกใช้ประโยชน์ในกิจกรรมแต่ละประเภท

3. ระบบสาธารณูปโภค (Infrastructure) ได้แก่ สถานที่ตั้ง
ของหน่วยบริการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ระบบการขนส่ง ถนน

4. สภาพภูมิประเทศ (Topography) ได้แก่ พื้นที่น้ำท่วม ลำคลอง
คลองชลประทาน แหล่งน้ำ เช่น บึง และพื้นที่ ที่เหมาะกับการเกษตร

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้เป็น Ultimate
Threshold และ Intermediate Threshold

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัจจัย	Ultimate Threshold	Intermediates Threshold
<p>- พื้นที่ ที่สงวน (Protective Zone)</p> <p>- พื้นที่ ที่ใช้ประโยชน์ ในการก่อสร้าง (Built-up Area)</p>	<p>Man- made</p> <p>- สถาบันราชการทุกแห่ง</p> <p>- โรงเรียน วิทยาลัยทุกแห่ง</p> <p>- วัด โบสถ์ คริสต์ศาสนา</p> <p>- มัสยิด สุสานทุกแห่ง</p> <p>- สวนสาธารณะทุกแห่ง</p> <p>- สนามกีฬา</p>	<p>- พื้นที่ ที่ใช้ประโยชน์เพื่อการ ก่อสร้างแล้วทุกแห่ง</p>
<p>- ระบบสาธารณูปโภค (Infrastructure)</p> <p>- สภาพภูมิประเทศ</p>	<p>Man-Made:</p> <p>- ทางรถไฟและสถานีรถไฟ ระยะ ทางข้างละ 50 เมตร</p> <p>- ระบบถนนทางหลวงระยะห่าง ช่องทางข้างละ 20 เมตร</p> <p>- คลองชลประทานระยะห่าง จากศูนย์กลางคลองข้างละ 20 เมตร</p> <p>- ลำคลอง</p> <p>- แหล่งน้ำประเภทต่าง ๆ ในบึง</p>	<p>- บริเวณพื้นที่ลุ่ม พื้นที่ ที่มี น้ำท่วม</p>

สรุปแนวความคิดในการศึกษา

ในการศึกษาค้างนี้จะได้ศึกษาถึงลักษณะของเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งมีการขยายตัวเป็น linear โดยลักษณะของ linear town นั้น เมื่อถึงจุดหนึ่งซึ่งพื้นที่บริเวณชานเมือง อยู่ห่างจากศูนย์กลางของเมืองมากเกินไป การขยายตัวของเมืองจะชลอตัวลง เนื่องจากเกิดความไม่สะดวกในการเข้าถึง และการให้บริการของเมืองจะเกิดความสิ้นเปลืองมากขึ้น ดังนั้นจึงได้นำเทคนิค Threshold Analysis เข้ามาวิเคราะห์อุปสรรคต่าง ๆ ทางด้านกายภาพของเมือง และจะสรุปออกมาเป็นแนวโน้มและทิศทางการขยายตัวของเมือง

และจากแนวความคิดว่า การขยายตัวของเมืองอาจเกิดจากปัจจัยทางเศรษฐกิจอันได้แก่ การเกิดแหล่งงานขึ้นบริเวณชานเมือง จะเป็นปัจจัยดึงการขยายตัวของเมืองออกมา ซึ่งก็ตรงกับลักษณะของตลาดกลางสินค้าเกษตรหัวอัฐ ที่เกิดขึ้นบริเวณชานเมืองของเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช ประกอบกับเป็นตลาดขายส่งผักและผลไม้ที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ การศึกษาค้างนี้ จึงเป็นการพิสูจน์ถึงแนวความคิดนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย